

V. D. BONTŠ-BRUJEVIŠ

LASTEN KUUSIJUHLASSA

Nadja on huonona, hänen tilansa vain pahenee...—sanoi Vladimir Iljitš minulle kerran surullisena ja hiljaa vastaukseksi, kun kysyin miksi hän oli niin synkän näköinen. Ja aivan kuin olisi hävennyt inhimillistä heikkouttaan hän ryhtyi heti tarkastamaan koodisähkeiden selityksiä ja tavallisia sähkösanomia, joita oli tullut eri puolilta Venäjää, rintamilta sekä vallankumouskomiteoilta.

— Nadežda Konstantinovna tarvitsee pitkällistä lomaa ja se pitäisi ehdottomasti viettää Moskovon ulkopuolella,—sain Vladimir Iljitšille.

— „Pitkällistä lomaa”!.. Koettakaapa suostuttaa hänet. Hän ei tahdo kuullakaan...

— Ainoastaan te voitte hänet suostuttaa... Ja se pitää tehdä...

Vladimir Iljitš loi minuun alta kulmain vakavan katseen. Ymmärsin, että itsepintaisuuteni miellytti häntä, ja koska tiesin miten vaarallinen Nadežda Konstantinovnan tila oli, niin neuvoin Vladimir Iljitšiä viemään hänet eräaseen Sokolnikissa sijaitsevaan hoitolakouluun.

— Se ei ole kaukana Moskovasta, niin että teidänkin on helppo tavata häntä, ja hänkin puolestaan voi tulla nopeasti tänne, milloin asiat vaativat... On puhelin... Hyvä koulu... Siellä on pieniä sekä isompia lapsia... Koulunjohto on täysin luotettavaa...

Tämä ehdotus oli Vladimir Iljitšin mieleen. Hän nousi ja pannen peukalonsa liivinaukkoihin tuli luokseni varpaisillaan niin kuin ainakin konspiraattori ja virkkoi hiljaa, melkein korvaan:

— Käväiskää siellä tiedustelussa, katsokaa kaikki tarkasti älkääkä sanoko kenellekään mitä varten tulitte. Painakaa hyvin mieleenne, miten sinne mennään. Ja kertokaa minulle heti, kun tulette takaisin... Koetan puolestani jutella etukäteen Nadjan kanssa...

— Mitä sinne kuuluu? — kysyi Vladimir Iljitš katsoen minuun tutkivasti, kun tulin hänen työhuoneeseensa Sokolnikista palattuani. — Nadja on taipuvainen lähtemään... Siellä on kaiketi mukava olla... Sanon teille huomenaamuna lopullisesti... — ja hän syventyi heti jälleen alitukseen, ankaraan, kovasti hermoja kuluttavaan työhönsä, jota vähän väliä keskeyttivät puhelinoimit, jolloin syttyivät merkkivalot ja surisivat „mehiläiset”, viereisessä huoneessa olevat puhelinasetat, kun tuli soittoja Pietarista, Nižni Novgorodista, Kurskista ynnä muualta.

Vladimir Iljitš antoi sadoittain määräyksiä, sai tiedoituksia, kirjoitti muistiin tärkeimmän, laati sähköitä, lennätintiedoituksia ja puhelinsanomia, lähetti kirjelappuja ja kirjeitä moottoripyörälähetien välityksellä ja teki sen kaiken tasaisesti, tyynesti, ääntään korottamatta, niin yksinkertaisesti ja levollisen näköisenä, niin kuin se ei olisi työtä ollutkaan. Aika ajoin hän meni äkkiä karttojen luo ja teki merkinnät rintamalla vallitsevasta tilanteesta sen mukaan mitä tiesi viimeisistä tiedoituksista.

...Seuraavana aamuna hän sanoi minulle heti, kun tulin tekemään senpäiväistä ilmoitusta:

— Nadja suostuu... Pakkaa tavaroitaan... Otaa mukaansa hirveän määrän työtä, vaikka tuskin jaksaa puhua, tuskin hengittää... Paraneeko hän? — Hänen aina kirkkaissa ja selkeäkatseisissa silmissään häivähti syvän surun synkentävä varjo, kasvot näyttivät kuihtuneen ja kalvenneen, ja silmien ympärillä ohi- moissa värähtelivät rypyt... Hänen oli raskasta...

— Lähdemme tänään illansuussa, mutta ei pidä sanoa kenellekään, ei kenellekään.

— Eipä tietenkään... Se on selvä...

Nadežda Konstantinovna lähti heti sinä päivänä Sokolnikiin hoitolakouluun, ja näimme hyvin pian, että hänelle oli terveellistä olla siellä lepäilemässä, täydessä rauhassa, raittiissa ilmassa mäntymetsässä, ja Vladimir Iljitš piristyi.

— Ehkä pääsee kuntoon... Paranee... kun lepää...

Vladimir Iljitš kävi Sokolnikissa usein eikä aina edes sanonut lähdöstään kenellekään.

— Haluatteko osallistua lastenjuhlaan? — kysyi hän minulta kerran.

Sanoin haluavani.

— Hankkikaapa sitten mistä ikinä tahdotte piparkakkuja, makeisia, leipää, kuusenkoristeita, naamiaispukuja, naamioita ja leluja, niin menemme tapaamaan Nadjaa ja järjestämme lapsille juhlan. Tässä teille rahaa menoihin, kustannetaan ne yhteisesti.

Se oli ankara nälän ja vilun vuosi. Kansalaissota riehui joka puolella, ja hallitus lähetti rintamalle kaiken minkä suinkin voi. Kaupunkipaikoissa oli ruokatarpeita vähän. Yhteisvaroin ostimme vähitellen kaikkea mitä suinkin saimme ja lähetimme

edellisenä päivänä koululle, että lapset saivat opettajien kanssa valmistaa kuusen.

Päätettiin lähteä matkalle kello 4—5 tienoilla iltapäivällä eri aikoina, ettei lähtömme olisi kovasti herättänyt huomiota. Vladimir Iljitšin piti lähteä Maria Iljinitšnan kanssa myöhemmin kuin minä.

Vihdoin he saapuivat koululle hieman myöhästyneinä.

— Missä Nadja on?

— Meni yläkertaan huoneeseensa.

— Mene hänen luokseen,— kehotti Vladimir Iljitš sisartaan ja juteltuaan hieman kanssani lähti myös Nadežda Konstantinovnan luo...

Vladimir Iljitš oli jo tullut yläkerrasta Nadežda Konstantinovnan ja Maria Iljinitšnan seurassa, ja oli juuri siinä huoneessa, mihin kuusi oli laitettu. Lapset olivat hänen ympärillään ja kyselevät häneltä kilvan kaikkea.

— Mitä rupeamme leikkimään? — kysyi Vladimir Iljitšiltä hyvin vilkas toimekas pikku tyttö.— Sukkelaan nyt! Tai tulee ikävä! Saimme odottaa teitä jo niin kauan! Mitä leikitään?

— Nyt piiritään kuusen ympärillä,— vastasi Vladimir Iljitš.— Lauletaan ja sitten leikitään kissaa ja hiirtä...

— Hyvä on, hyvä on! — huudahti tyttö iloisesti taputtaen käsiään ja toiset yhteen ääneen hänen perässään.

— Kaikki ovat samaa mieltä! Mikäpä tässä, ei muuta kuin käsi käteen... Anna kätesi! Ota heitä sieltä toisella kädellä!.. Käykää pian piiriin!..— Siinä hetkessä muodostui iso lapsipiiri, aikuisetkin yhtyivät siihen, Vladimir Iljitš lähti kiertämään kuusta ja kaikki toiset hänen jäljessään.

— Aloitahan laulu! Mitä sinä?..— virkkoi Vladimir Iljitš heti sille tyttöselle. Tämä punastui ja alkoi laulaa kauniilla raikkaalla äänellä. Kaikki yhtyivät kuusilauluun ja pyörivät piirissä kuusen ympärillä.

Juuri silloin kuusessa syttyivät moniväriset valot. Koulun monttööri oli lasten huviksi hankkinut pieniä sähkölamppuja. Hän oli myöhään aattoiltana lasten nukkuessa vetänyt sähköjohdon, kiertänyt kuusenoksiin lamput, ja nyt ne kaikki syttyivät palamaan. Lasten ilo ja riemu oli ylimmillään. Yhteisessä piirileikissä laulettiin entistä reippaammin, keskellä seisovan kuusen välkähdellessä sadoin monivärisin valoin.

Vladimir Iljitš oli kaikessa mukana koko sydäimestään, leikki, piti iloa, nauroi ja lauloi lasten mukana. Häneltä kyseltiin kaikkea aivan yhtenäen, ja hän ehti vastata kaikille, lasketteli sutkauksia ja pilapuheita, itsekin kyseli ja arvautteli, ja sai vain ihmetellä, mistä hän kaikkea sellaista osasi ja muisti.

Niinpä piiri pyöri taas kuusen ympärillä, uusi laulu kajahteli soinnukkaasti, monien äänten laulamana. Piano alkoi soida

säestykseksi piristäen laulua, ja kaikki pyörivät kiivaampaa vauhtia nauravien onnellisten lasten hauskassa piirissä. Vladimir Iljitšin esimerkin vaikutuksesta toisetkin aikuiset innostuivat yleiseen ilonpitoon, siinä oli riemua, naurua yhtenäin, hyörintää ja ääntä, kun kaikki ottivat parhaansa mukaan, reippaasti, verratomasti ja nuorekkaasti osaa yhteiseen koulun talvijuhlaan.

— No niin, entä koska leikitään kissaa ja hiirtä? Mitäs te? Taisitte unohtaa! — yllytti Vladimir Iljitš.

Ja jälleen syntyi piiri ja jälleen hän oli siellä lasten keskellä... Katsokaa, kuinka hän on innostunut leikkiin, ei päästä kissaa, puolustaa hiirtä! Katselee valppaasti, ei häntä narrata... Hänen puolustukseensa voi luottaa, hän ei hellitä. Hänen intonsa on niin aitoa, että se puolestaan vaikuttaa lapsiin, ja nämä leikkivät aivan haltioituneina.

Niinpä Vladimir Iljitšistä tuli tuolloin, heti ensi tutustumisesta lasten paras ystävä. He puhuivat hänen kanssaan kainostelematta, sinuttelivat, laskivat leikkiä, keskeyttivätpä hänen puheensakin ja kaikesta tuntui, että hän oli heistä täysin heikäläinen. Lapset valloittivat hänet kokonaan aikuisilta. Veivät teepöytänsä mukanaan kestitäkseen, panivat hänelle hilloa lautaselle, ja aivan jokikinen tahtoi tehdä jotain hänen hyväkseen. Hän taas särki heille pähkinöitä, kaatoi teetä kuumista juomalaseista ja piti tarkasti huolta heistä, niin kuin kaikki lapset olisivat olleet hänen perhettään. Hän piti lapsista niin kovasti! Lapset vaistosivat sen ja kiintyivät häneen heti, ja kaikki tahtoivat olla hänen seurassaan. Vladimir Iljitš sai nopeasti tietoonsa lasten nimet, eikä ihmeellistä kyllä sekoittanut niitä, muisti jokaisen.

Lapsille ei mahtanut mitään. He valloittivat Vladimir Iljitšin kerta kaikkiaan ja veivät muihinkin huoneisiin. He näyttivät museota, lintuja, hiiriä, oravan ja aivan kaiken, mitä heillä oli. Näyttivät piirustuksia ja päiväkirjansakin, jota muuten antoivat tuskin kenenkään luettavaksi. Vladimir Iljitš otti niin perinpohjaisesti osaa heidän harrastuksiinsa niin kuin olisikin koko ikänsä ollut tekemisissä koululaisten kanssa.

Vihdoin lapsille jaettiin lahjat, menimme teelle, ja sen jälkeen päätettiin lähteä kotiin...

Koulun lasten nuoret äänet saattoivat meitä kutsuen käymään toistekin. Vladimir Iljitš hyvästeli sydämellisesti koulun henkilökuntaa ja käteli jokaista lasta. Lapset surivat vilpittömästi hänen lähtöään, kaikesta näki, että Vladimir Iljitš oli valannut heidän sydämensä.

Lasten mieliä elähdyttivät hauskat muistot Iljitšistä vielä hyvin kauan sen jälkeen, kun hän oli käynyt koululla.

